

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Vtrùm merita reviviscant ex misericordia an ex justitia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

IV.
*Uterius ex
 Epistola ad
 Hebraeos
 ostenditur
 merita re-
 viviscere.*

Secundò probatur ex loco illo ad Hebræos sexto, quem fusissimè prosequitur Suarez citatus, sect. primâ. Scribens itaque Apostolus ad Hebræos, inter quos multi jam in peccatum, post bona opera prius facta, lapsi fuerant, ut affirmat Sanctus Chrysostomus, Sanctus Athanasius, & alii Patres apud Suarium, ut illos, sicut & Galatas ad Pœnitentiam ex recordatione priorum honorum operum alliciat, & eos qui jam à peccato surrexerant, in bono confirmet, sic eos alloquitur: *Non est injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis Sanctis, & ministratis.* Quibus dicit Apostolus injustum fore Deum, si obliviscatur, non solum operum, quæ tunc faciebant post respiscenciam, sed etiam si oblivisceretur eorum, quæ ante lapsum fecerant, ergo illis post respiscenciam præmium debetur, alioqui injustus non foret Deus, illorum non recordando, & consequenter nec illa remunerando.

V.
*Doctrina de
 reviviscen-
 tia merito-
 rum tradi-
 tur à Con-
 cilio Tri-
 dentino.*

Quæ Apostoli explicatio, ut notant omnes, optimè confirmatur ex Concilio Tridentino, sessione sextâ, capite decimo sexto, ubi ait, iustificatis omnibus, sive acceptam gratiam perpetuò conservaverint, sive amissam recuperaverint, proponenda esse hæc Apostoli verba, ut animentur scilicet, ad perseverandum in bonis operibus, eaque ferventiùs exercenda, quod nimirum nullum opus factum in nomine Dei sine fructu sit, sive per peccatum interrumpatur illius valor, sive non. Imo cum Concilium dicat, utriusque hominum generi proponendum hoc dictum Apostoli, nempe & iis qui nunquam gratiam per bona opera acquisitam perdididerunt, & iis qui amissam recuperaverunt, indicat Apostolum alloqui omnes in illâ Ecclesiâ, & particulam ministrastis applicare iis qui erant adhuc in peccato, aliam verò, nempe ministratis, iis qui jam in gratiâ existebant; licet hæc sint hujus particulæ explanationes, quæ videri poterunt in Suario citato, numero vigesimo sexto.

VI.
*Hoc ipsum,
 merita scilicet
 reviviscere, aper-
 te, apertè
 ex alio Tri-
 dentini loco
 ostenditur.*

Tertiò idem probatur ex Concilio Tridentino, sess. sextâ, capite decimo sexto citato, ubi sic habet: *Nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est, quo minus plenè illis quidem operibus, quæ in Deo sunt facta, divina legi pro hujus vita statu satisfecisse, & vitam æternam suo etiam tempore, si tamen in gratiâ decesserint consequendam, verè promeruisse censeantur.* Ubi cum Concilium nihil aliud requirat ut opera in Deo facta, hoc est ab homine in gratiâ Dei existente vitam æternam consequantur, quàm ut qui ea fecerit, in gratiâ decedat, apertè sequitur ejusmodi opera, si forte per peccatum exciderint, reviviscere, alioqui ob illa qui in gratiâ decedunt æternam vitam non consequerentur contra Concilium.

VII.
*Clarior ad-
 hæc ex eo-
 dem Con-
 cilio eadem
 veritas pro-
 batur.*

His consonant quæ in eodem Concilio habentur eadem sessione, canone trigesimo secundo: *Si quis dixerit iustificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam & JESU-CHRISTI meritum, cujus vivum membrum est, sunt, non verè mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vite æternæ, si tamen in gratiâ decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum, anathematis.* ubi, ut benè notant aliqui, ad hoc ut per hæc opera vitam æternam & gloriæ augmentum consequantur homines, non requiritur à Concilio ut gratiæ continuationem non interruperint, sed solum ut in gratiâ decedant, ergo hoc solo posito priora merita habebunt hunc effectum.

SECTIO SECUNDA.

Utrum merita reviviscant ex Misericordiâ, an ex Iustitiâ.

NOTANDA hic imprimis ratio cur merita, quamvis peccatum aliquod mortale interveniat, non destruantur, sed solum mortificentur, & consequenter peccato per gratiam ablato reviviscant. Ratio itaque est, quia ut docet Concilium Tridentinum sessione sextâ, capite illo decimo sexto, & canone trigesimo secundo, jus quod habet homo ad gloriam ex meritis, est solum conditionatum, nempe si in gratiâ decesserit, unde quantumcumque peccatum grave interveniat; non est necessarium merita omnino tolli, cum simul cum peccato, & actuali dignitate ad odium stare possit dignitas conditionata ad præmium, unde licet per peccatum subsequens merita mortificentur, seu non sint expedita ad obtinendum præmium, cum conditio una desit, nempe ut per gratiam tollatur obex peccati, destrui tamen omnino per peccatum non possunt, cum nunquam tollatur ab illo homine, quo minus dignus sit præmio, si in gratiâ decedat juxta Tridentinum.

Dices: Ergo nec peccatum destruitur absolute per gratiam, cum peccatum non reddat hominem dignum penâ æternâ, nisi solum conditionatè, nempe si ad mortem usque in eo permanerit. Respondetur negando consequentiam; peccatum enim est absoluta dignitas ad odium Dei, & penam æternam: etsi autem hæc de facto non infligatur, nisi post mortem, peccatum tamen meretur ut homo ratione illius omni auxilio gratiæ, seu favore supernaturali orbetur, & consequenter constituatur in termino damnationis, quare non solum conditionatè, sed absolute reddit hominem dignum odio & penâ æternâ, sicque per gratiam subsequentem destruat necesse est, cum simul esse nequeat quis actu gratus Deo, & actu dignus odio. plura hæc de re disputatione sequente.

Quærimus ergo, Utrum merita reviviscant ex misericordiâ, an ex iustitiâ? Magna hic intercedit inter P. Vasquez & P. Suarez controversia, ille enim hic, quæst. octogesima nonâ, dub. 1. & primâ secundæ, disp. ducentesima vigesima primâ, cap. tertio & quarto affirmat, licet intervenire debeat misericordiâ in radice, seu ut homo peniteat, positâ tamen penitentia, ita necessariò ait redire, seu reviviscere merita præcedentia, ut omnino nequeant impediri quo minus homini illi restituantur. Pater Suarez verò relectione supra citatâ, disp. 1. sect. 3. esto quandam aptitudinem seu dignitatem in meritis positâ penitentia agnoscat ad reviviscenciam, seu ut acceptari à Deo possint merita ad præmium, ait nihilominus posse à Deo non acceptari, sicque simpliciter ut redeant requirit Dei misericordiam, non solum in conferendo auxilio ad respiscendum per penitentiam, sed etiam ut positâ penitentia, merita reviviscant.

Ad rectam quæstionis hujus intelligentiam, præ oculis habenda duplex illa acceptio iustitiæ, latæ nimirum, quæ aliud nihil est, quàm quædam connaturalis exigentia alicujus rei, sicut calor ut octo exigit ignem, Sol lucem, &c. ac proinde

I.
*Quam ob
 causam me-
 rita per pec-
 catum mor-
 tale non de-
 struantur,
 sed tantum
 mortificen-
 tur.*

II.
*Obiicit. Ergo
 nec peccatâ
 destruitur
 per gratiam
 absolutè.*

III.
*Circa reviviscenciam
 meritorum,
 ex iustitiâ
 an ex mis-
 ricordia, duo
 opposita sunt
 Theologarum
 sententia.*

IV.
*Notandum
 ex dictis,
 duplicem
 dari accep-
 tionem iusti-
 tiæ.*

*Declaratur
quis sit con-
ceptus justi-
tia latè de-
ta.*

proinde Deus ut auctor naturæ tenetur iis res istas concedere, nec sine vi aliqua rebus illatæ negare potest. Hujusmodi justitiâ, concedit P. Vasquez homini adversus Deum respectu gloriæ, ita ut postis meritis negare eam Deus sine aliqua violentiâ nequeat, sicut nec igni calorem, aut Soli lucem, quod si negaret, ut absolutè posset, non id faceret ut auctor naturæ in his, ut Judex remunerator & auctor gratiæ in illo, sed ut supremus Dominus in utrisque. Adeo tamen imperfectum reputat P. Vasquez hunc conceptum justitiæ, ut primâ secundæ, disp. 214. cap. undecimo, num. octogesimo quarto tandem asserat solum esse gratitudinem: unde expressè deum fatetur, Deum non ex justitiâ, sed ex gratitudine gloriæ meritis Sanctorum tribuere. & ut ostendi Tomo præcedente, non potest verè appellari justitiâ, saltem eâ quâ Deus merita remunerat.

*V.
Alii tamen
multo stri-
ctiore modo
Deum ho-
minibus
astringi af-
ferunt.*

Alia ergo est Justitiâ strictior, quam in Deo respectu creaturæ rationalis cum P. Suarez statuunt plurimi Theologi: esto enim priorem non negent fortè reperiri posse, de facto tamen multo strictiore modo dicunt Deum ex justitiâ hominibus obstringi, fundatâ non in illâ solum connaturali operis exigentiâ, sed in pacto etiam & promissione sub conditione onerosâ operis explendi.

*VI.
Reviviscunt
merita ad
minimum
lato illo mo-
do justitiâ.*

Dico primò: Merita ad minimum illo genere Justitiæ reviviscere, saltem ad aliquod præmium gratiæ & gloriæ; ad quantum enim præmium redeant, seu quam gratiam aut gloriâ ex Justitiâ recuperent, quoad præfens nil refert. Explicatur conclusio: Merita per peccatum subsequens non destruantur, sed solum mortificantur, ut ostensum est totâ Sectione præcedente, & initio hujus; ergo ablato obice peccati, iterum habent vim suam expeditam, ad effectum, videlicet præmium, sicut in simili sæpius ostendimus de Sacramentis, quæ ubi valida fuerint & informia, ablato postea obice, virtus eis redditur expedita ad conferendum effectum: sic meritis, ablato peccato, nihil deest intrinsicum in homine, quo minùs conferant gloriâ, sed ad summum conditio aliqua merè extrinseca, mors scilicet in gratiâ.

*VII.
Ex his in-
fertur me-
rita ad suum
præmium
reviviscere
ex justitiâ.*

Hinc ulterius patet, merita ex justitiâ reviviscere ad suum præmium; esto enim fortè potuisset Deus impedire quo minùs reviviscerent, de quo postea, ipso facto tamen, quòd non impediatur, sed det auxilia ad obicem removendum, hoc amoto redit prior dignitas, & consequenter merentur de condigno præmium, sicut ante peccatum. Confirmatur: Licet destructo subjecto accidens, albedo exempli gratiâ, aut calor connaturaliter debeat perire, si tamen Deus illud conservet, petit concursum ad suas operationes, ut patet in speciebus Eucharisticis, ubi albedo & alia accidentia producunt naturaliter suos effectus; nulla enim est ratio cur non dicamus, æquè ibi naturaliter operari illa accidentia, atque naturaliter operantur accidentia in subjecto ubi sunt præternaturaliter, vel violentè, ut calor in aquâ: ergo Deus connaturaliter præbere debet concursum accidentibus illis ad suas operationes, ita ut citra aliquam vim iis illatam, negare cum non possit, sicque ex justitiâ illâ imperfectâ seu connaturalitate, & si reproduceret subjectum, & in illo ea reponeret eodem modo cum iis concurrere deberet, ac si nunquam subjecto caruissent.

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

Secundò probatur: Certam enim videtur, licet aliqua misericordia hic interveniat, non tamen ita usquequaque tribuendum esse totum hoc negotium reviviscentiæ meritorum, & recuperationis præmii, merè voluntati Dei, & misericordiæ, ut nulla hic justitiâ reperiat; primò enim locus ille Sancti Pauli ad Hebræos hoc videtur exigere: *Non est injustus Deus*, &c. in quæ verba ait Sanctus Augustinus libro de naturâ & gratiâ, capite secundo: *Non est injustus Deus, ut justos fraudet mercede justitiæ*. Deinde sequeretur merita non reviviscere, sed solum Deum liberaliter præmium conferre, non tamen intuitu meritorum; sic enim merita illud exigerent, & foret justitiâ: solum ergo Deus eo modo se gereret ac si non essent merita. Tertiò, Concilium Tridentinum ait ibi veram rationem meriti intercedere, ubi autem meritum de condigno, ibi justitiâ.

*VIII.
Certum vi-
detur, totum
quòd in hac
reviviscen-
tiâ interve-
nit, non esse
merè tribu-
endum volun-
tati & mi-
sericordiâ
divinâ.*

Quòd verò addit Pater Vasquez, Deum nec per potentiam absolutam efficere posse ut merita non reviviscant, quamvis peccatum, seu obex auferatur, licet à recentioribus Theologis passim rejici videam, mihi tamen aliquo sensu videtur verum secundum hunc modum justitiæ, seu exigentiæ connaturalis, quam ponunt in meritis; nec enim si ex naturâ suâ merita sint exigentiâ connaturalis præmii, licet quidem Deus secluso pacto, possit non illud dare ratione supremi in res omnes domini, efficere tamen non potest, ut non sint illius exigentiâ, cum hæc sit illorum natura: sicut licet negare possit Deus igni concursum universalem ad comburendum, quando ponantur omnes circumstantiæ requisitæ, sicut fecit in igne Babilonio, efficere tamen non potest ut ignis concursum illum connaturaliter non exigat.

*IX.
Possimè ullâ
ratione im-
pediri reviviscen-
tiâ meritorum,
si tollatur
obex.*

Verum est quidem, sicut ignis in sensu composito quod Deus nolit concurrere, concursum illum non petit, ita merita in sensu composito quòd Deus nolit iis dare præmium, non possunt illud exigere; sic enim exigerent aliquid impossibile, quare si nihil aliud quàm hoc velint recentiores, verum dicunt, nec puto id negare P. Vasquez, cum quoad hoc idem sit de quavis naturali, imò de meritis omnibus, etiam non mortificatis, sed quando primò ponuntur; si enim Deus, ut potuit, statuisset nullum iis dare præmium, certè in sensu composito hujus decreti, nullum peterent, id est non peterent habere præmium contra Dei voluntatem.

*X.
Non proce-
dit quæstio
in sensu co-
posito volun-
tatis divinæ,
non dandi
meritis præ-
mium.*

Dico secundò: Ista tamen exigentiâ præmii ex justitiâ hæc latè dictâ in meritis mortificatis, fundatur in aliquâ misericordiâ. Probatur: Nisi enim Deus ex misericordiâ homini lapsò gratiam suam, tum prævenientem, tum adjuvantem misericorditer concederet, per quam respiceret, & peccati obicem per penitentiam tolleret, quod sine ullâ injuriâ facere potuisset, semper merita priora manerent ligata, nec unquam ad præmium expedita; ergo sicut quòd respiscat peccator, est opus misericordiæ divinæ, ita & quòd merita reviviscant; posita autem penitentia, & remotione peccati ex misericordiâ, merita ex justitiâ, saltem illâ imperfectâ, de quâ nunc loquimur, seu connaturali exigentiâ possunt præmium, quòd est illa reviviscere. Confirmatur exemplo supra posito; quòd enim Deus destructo subjecto accidens aliquod, calorem verbi gratia conservet, est opus indebitum naturæ, & quædam, ut ita dicam liberalitas, sicut &

*XI.
Exigentia
hac præmii
ex justitiâ
fundatur in
aliquâ mi-
sericordiâ.*

Yy

quòd

quodd subjectum denuo reproducat, ei que acci- dens uniat, hoc autem si præstet ex liberalitate, non potest citra aliquam vim rebus illatam con- cursum calori negare ad suas operationes, imo hunc ex Justitiâ de qua nunc loquimur, nempe ex quadam naturali exigentiâ postulat.

XII.

Obije. Injusti- tia & mise- ricordia sunt conceptus oppositi.

Dices: Misericordiâ & Justitiâ sunt conceptus omnino oppositi; ergo ipso facto quodd interveniat Misericordiâ, tollitur conceptus Justitiâ; implicat enim petere aliquid ex debito, seu justitiâ, & tamen illud dari ex misericordiâ & libera- litate. Respondetur: Rem quâ petitur nunquam dari ex misericordiâ & liberaliter, sed ex justitiâ, ita ut citra aliquam violentiam negari non possit. Hoc tamen non obstante potest antecedenter aliqua intervenire misericordiâ & liberalitas; mi- sericordiâ enim & liberalitas in radice non tollit conceptum justitiâ, & exigentiâ naturalis: Sic gratis creavit Deus ignem, Solem, Angelum, non tamen gratis positâ creatione dat illis calo- rem & lucem, huic intellectum & voluntatem, nec potest iis sine vi aliquâ negare concursum ad operationes connaturaliter debitas: dat unus ho- mo alteri agrum ex liberalitate, hac tamen positâ fructus ei debentur ex justitiâ, ita ut nec qui agrum dedit, possit sine injuriâ hos ei auferre.

XIII.

Deus auxi- lia dat libe- raliter, glo- riam ex ju- stitiâ.

Tandem Deus dat liberaliter gratiam & auxilia, ad bona opera exercenda, his tamen postius glo- riam negare non potest: unde in locum illum Apostoli secundâ ad Timotheum quarto, *Repos- ita est mihi corona justitiâ, &c.* Sanctus Bernar- dus in fine tractatus de libero arbitrio: *Promissum, inquit, ex misericordiâ, sed ex justitiâ persolvendum: & Sanctus Augustinus de gratiâ & libero arbitrio, capite sexto, Cui daret coronam justus iudex, nisi prius dedisset gratiam misericors Pater? Et quomodo esset ista corona justitiâ, nisi præcessisset gratia, qua justificat impium: quomodo ista debita redderentur, nisi prius illa gratuita donarentur: hæc ille.* Aliqua tamen liberalitas & misericordiâ pbat justitiâ, illa scilicet quæ in ipsâ solutione intercedit, ut quando hæc non est sufficiens, creditor nihilo- minus est illâ contentus, tunc enim censetur donare vel condonare reliquum, sicut cum quis pro equo aut agro, qui valet centum, accipit tantum triginta.

XIV.

Merita mor- tificata non ex latâ san- tiâ, sed etiâ ex strictâ in- stitiâ reviviscunt.

Dico tertio, non latam solum hanc & meta- phoricam, jam positam, sed propriam etiam & strictam justitiâ hinc in reviviscentiâ meritorum intervenire. Ratio est, Deus siquidem omnibus in gratiâ decedentibus promisit præmium ob bo- na opera, quæ in vitâ exercuerunt, ergo hæc promissio non tollitur respectu meritorum, quæ per peccatum exciderunt; nec enim ullibi signifi- catur hæc à communi illâ lege excipi. Deinde quando dicitur Deus fore injustus si obliviscere- tur operum, quæ fecimus, aliam longè justitiâ, quam merè connaturalem quandam exigentiâ, passim omnes intelligunt; nempe fundatam in pacto & promissione; alio enim certè modo fo- ret injustus Deus, si gloriam benè operantibus non daret, quam si homini duos oculos, aut fri- gus aquæ, igni calorem, &c. negaret, alioqui non rectè vocaretur gloria in Scripturis, *merces, stipendium*, & aliis hujuscemodi appellationibus; hæc enim solum vocantur ea, quæ ex pacto & conventionem ab aliquo conferuntur.

XV.

Dices: Etiam collato auxi- lio, potest

Circa id quod addit Pater Suarez, aliam hinc gratiam & favorem intervenire præter collatio- nem auxilii, & obicis ablationem; ubi enim hoc factum est, potest Deus adhuc non acceptare il-

la merita amplius ad præmium, ergo quodd ac- ceptentur, est misericordiâ Dei, & consequen- ter ut reviviscant. Sed contra: Vel enim sermo est de imperfectâ illâ justitiâ, exigentiâ scilicet naturali, tunc autem si Deus det auxilium, & obicem auferat, non potest connaturaliter non acceptare, seu negare præmium, sicut nec ne- gare potest connaturaliter concursum calori ad operationes, si cum velit conservare sine sub- jecto.

Hinc ulterius addo: Etiam si sit sermo de per- fectâ justitiâ, adhuc tamen non reviviscere me- rita ex misericordiâ; esto enim possit Deus, etiam dato auxilio, & positâ pœnitentiâ, non acceptare merita illa ad præmium, quod si non faceret, nulla esset obligatio strictâ justitiâ, quæ in hæc promissione partialiter fundatur, hæc ta- men non acceptatio ab iis non exigitur, imo con- trarium, sicut & quando primò ponebantur me- rita, potuisset quidem Deus, si potentiâ suâ ab- soluta, & jure supremi domini uti voluisset, nul- lum iis conferre, aut promittere præmium, id tamen connaturaliter facere nequit, sicut in exem- plo caloris ostendi potest.

Dices: Quod petit radicem, petit illa omnia, quæ ad radicem connaturaliter sequuntur, sic unio hypostatica, quæ petit gratiam habitualem, petit etiam habitus infusos, qui ad gratiam con- naturaliter, vel morali vel physica emanatione consequuntur: sic quia gratia habitualis petit vi- sionem beatificam, petit etiam amorem & gau- dium beatificum, quæ ex visione oriuntur, & in homine gloriam corporis, quæ sequitur ad glo- riam animæ, & universum in naturalibus, sicut qui dat formam dat consequentia ad formam, ita & quod exigit. Cum ergo peccatum, utpote mors animæ, seu ablatio vitæ supernaturalis, uti dici latius solet in materia de gratia, petat quan- tum est ex se subtractionem omnis auxilii ad actum vitalem supernaturalem, sicut mors corporis sub- tractionem concursus ad omnem actum vitalem naturalem, consequenter petit illa omnia, quæ ad subtractionem illius auxilii connaturaliter se- quuntur, unum autem horum est, non revivif- centia meritorum; hæc enim non reviviscunt nisi ablato obice, hic autem non aufertur nisi per pœ- nitentiam, Pœnitentia verò non habetur sine auxilio supernaturali, ergo.

Respondetur, quod petit radicem petit ea, quæ connaturaliter sequuntur radicem, si habeat ra- dicem; in tantum enim ea petit in quantum ad radicem consequuntur, sicque non nisi per eam cum connaturaliter haberi non possint, nisi eâ ha- bitâ. Sic nihil potest exigere consequentia ad formam nisi forma prius habitâ, ergo peccatum non exigit non reviviscentiâ meritorum, nisi in quantum privat connaturaliter auxilio ad resur- gendum; si ergo hoc detur præter exigentiâ peccati, sequetur pœnitentia & ablatio obicis, sicque merita, hoc ex misericordiâ ablato, ex na- turâ sua reviviscunt, & consequenter ex justitiâ; datâ enim vel conservatâ formâ ex misericordiâ, vel liberalitate, possunt ea quæ formam sequun- tur peti ex justitiâ, seu naturali exigentiâ, ut in superioribus ostensum est.

Nec quoad hoc est major difficultas de prio- ribus meritis in ordine ad reviviscentiâ, quam de novis meritis, quæ post pœnitentiam ponun- tur, peccatum namque, si hoc argumentum quid- quam probat, efficeret ut illis nullum debeat præmium ex justitiâ, cum ex natura sua privet

Deus merita non accepta- re ad præ- mium.

XVI.

Ostenditur deinde, ra- tione etiam strictâ justitiâ mortis non revivif- cere ex mi- sericordiâ.

XVII.

Obije. Quod petit radicem, petit ea quæ ad ra- dicem con- naturaliter sequuntur.

XVIII.

Resp. Quod petit radicem non peti- tur ea quæ sequuntur ad radicem, nisi habeat radicem.

XIX.

Idem quoad hoc est de meritis sequentibus, ac de ante- cedentibus mortificati.

omni auxilio supernaturali, & consequenter poenitentia, sine qua nulla esse possent merita, si autem quamvis auxilium supernaturale & poenitentia dentur gratis, merita tamen subsequencia possunt mereri praemium ex iustitia, quod nullus negat, poterunt etiam praecedentia ex eadem reviviscere.

SECTIO TERTIA.

Alia quaedam circa reviviscendum meritorum: Vbi etiam ad quantum praemium reviviscant.

I. *Probabile videtur, si Deus extrinsecè tantum condonaret peccatum, merita tamen per illud mortificata reditura.*
QUÆRES primò: Si homini, qui post multa bona opera in peccatum lapsus est, Deus extrinsecè condonaret peccatum illud, nullam gratiam infundendo, utrum tunc merita reviviscerent? Pars affirmativa mihi non videtur carere probabilitate; cum enim peccatum sit obex & impedimentum quo minus merita reviviscant, seu habeant vim suam expeditam ad praemium, hoc ablato nihil impedit quo minus vim illam exerant, sicut in rebus physicis contingit, quæ ablato obice, statim effectus suos producunt, ut luminosum remoto corpore opaco producit lucem, lapis ablato impedimento cadit: quando autem communiter Auctores ad reviviscendum meritorum requirunt gratiam in subiecto, ideo est, quia sine gratia peccatum mortale de facto nunquam remittitur, & consequenter obex sine eâ non tollitur. Si quis tamen ad hoc ut merita reviviscant exigat ultra peccati remissionem, infusionem etiam gratiæ, dicatque, sicut ad hoc ut merita primò dent jus ad praemium, requiritur gratia in subiecto, per quam reddatur ordinis supernaturalis, & persona Deo grata, ita etiam ut merita habitualiter cum hac suâ denominatione expedita remaneant, requiri similiter gratiam in subiecto, non loquatur sine fundamento.

II. *Quæres: Si Deus homini adacto ex inferno daret gratiam, utrum ejus merita reviviscerent.*
QUÆRES secundò: Si Deus animam ex inferno jam luceret, & corpori uniens daret homini illi spiritum poenitentia, utrum tunc antiqua ejus merita reviviscerent? Respondetur, verisimile esse fore ut reviviscerent posita poenitentia & gratia per eam recepta, idque ex iustitia, saltem imperfecta, seu connaturali exigentia; illa enim merita non fuerunt planè mortua, tum quia ille homo non fuit omnino constitutus in termino, tum quia Deus non statuit absolute iis non dare praemium, & sicut homo ille post resurrectionem habet viam seu locum per actus novos merendi novum praemium gratiæ & gloriæ, ut Lazaro contigit, qui post resurrectionem plurimos elicit actus meritorios, quod de Enoch etiam & Elia docent communiter Auctores, nempe fore ut ad viam aliquando redeant, & statum mortalem, ac mortali modo iterum inter homines degant, & mereantur, quidni, inquam, sicut non obstante morte, potest quis habere nova merita, non poterunt reviviscere antiqua: illis autem qui sunt per absolutam sententiam & decretum Dei in inferno, merita sunt omnino mortua, quia planè sunt in termino, & Deus ob finalem impenitentiam habet absolutum decretum nunquam dandi prioribus meritis praemium.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

QUÆRES tertio: Si Deus hominem vel Angelum, qui merita aliqua bona prius habuisset, annihilaret, & postea reproduceret, utrum merita redirent? Nihil in hoc statui potest certi: mihi tamen probabile videtur fore ut in eo casu merita reviviscant; verè enim ille homo diceretur multa bona opera exercuisse, & ob illa cœlum promeruisse. Cum ergo hæc denominatio moralis ei competat, non obstante quod semel fuerit destructus, quidni etiam verè dicentur merita in ipso habere valorem suum moralem in ordine ad praemium. Sed nostrâ in præsentia nil refert quid in his casibus metaphysicis fieret, ut etiam disput. sequente, sect. primâ dicemus de simili casu circa peccatum, utrum scilicet cum subiecto annihilato & postea reproducto redeat.

QUÆRES quarto: Ad quantum praemium reviviscant merita? Dicunt aliqui, solum redire secundum proportionem dispositionis, ut quatuor nimirum si poenitentia sit ut quatuor, reliqua autem omnia merita dicunt deperdi. Hanc sententiam refert Soto in quarto, dist. 16. quæst. 2. art. secundo, atque eam communiter defendi à Thomistis: addit tamen esse falsissimam, & Divo Thomæ adversissimam, Ledesma autem esse erroneam, Suarez relectione citatâ, disp. secunda, sect. 1. dicit esse Sanctis Patribus contrariam. Mordicus tamen eam defendit, Dominicus Banez secundâ secundæ, quæst. 34. articulo sexto, dubio. sexto.

Contra hanc sententiam est primò: nam ut supra vidimus ex Concilio Tridentino, non aliqua solum, sed omnia merita reviviscunt, hoc est habent vim expeditam ad causandum in nobis gratiam & gloriam, ipsorum dignitati respondentem, cum aliud nihil iis desit juxta Concilium ad gloriæ & gratiæ augmentum consequendum, quàm ut quis decedat in gratiâ. Contra secundò: Merita enim juxta Sanctum Thomam propterea non sunt expedita ad praemium, quia est in subiecto obex peccati, ad hoc autem ut iterum vim pristinam recuperent nil aliud requiritur, nisi ut obex auferatur, sed per minimam gratiam auferatur obex, ergo minima posita poenitentia, modò sufficiat ad unum gradum gratiæ in animam inducendum, sufficere ut merita omnia vim suam pristinam recuperent. At verò secundum hanc sententiam merita nihil faciunt; tota enim ea gratia datur intuitu dispositionis, quæ proinde eadem daretur, & æquè intensâ, licet nulla merita præcessissent.

Imo, inquiunt, aliquid faciunt merita; efficiunt enim ut eadem gratia detur duplici titulo, ac proinde, si duo poenitentiam eliciant ut sex, quorum alter nulla antea habuerit merita, alter plurima, uterque inquiunt recipiet gratiam tantum ut sex, eruntque in gloriâ substantiali æquales, different tamen plurimum in accidentali, cum secundus gratiam illam & gloriam recipiat duplici titulo, quod asserunt ei inprimis esse gloriosum.

Contra primò: Concilium enim quando loquitur de praemio meritis correspondente, non loquitur de accidentali, sed de praemio simpliciter, seu substantiali; illa enim est merces, quam à Deo pro bonis operibus expectamus, & quoties in Scripturâ fit mentio simpliciter de mercede, semper & primariò intelligitur praemium essentialiale. Nec sufficit dari gloriam duplici titulo; nullus enim censet ob hoc sufficienter premiari merita,

III.
Virum, si homo vel Angelus annihilaretur, & postea reproductur, merita illius redirent.

IV.
Ad quantum praemium reviviscant merita.

V.
Prædicta sententia refellitur ex Concilio Trid.

VI.
Respondent, efficere merita ut eadem gratia detur duplici titulo.

VII.
Sed contra: Concilium namque dicit loquitur de praemio meritorum, semper loquitur de essentiali.